

Protokół

20. posiedzenia IV. sesji III. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 12. stycznia 1874. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10³/₄, przed południem.

Przewodniczący: Marszałek JO. książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Antoniewicz, Józef Jasiński, Wereszczyński i Serwatowski.

Obecny posłów 121.

Obecny komisarz rządowy Wice-Prezydent Namiestnictwa, Oswald Bartmański.

Po zagajeniu posiedzenia przez ks. Marszałka odczytuje sekretarz Antoniewicz protokół z 19. posiedzenia z dnia 10. stycznia 1874, który Izba bez zarzutu przyjmuje.

Tenże sekretarz odczytuje spis petycyj po dzień 11. stycznia 1874 wniesionych od l. 182 do l. 193. Petycję l. 191 odsyła Izba na wniosek p. Mayera do komisji edukacyjnej.

Sekretarz Wereszczyński odczytuje wniosek naglący p. Apolinarego Jaworskiego w sprawie kolei wicyualnych.

Po przemówieniu posła Ap. Jaworskiego uznaje Izba wniosek ten za nagły, przystępuje na wniosek p. Zyblikiewicza do pierwszego czytania, i odsyła powyższy wniosek po przemówieniu wnioskodawcy do komisji budżetowej z poleceniem przedłożenia sprawozdania bez drukowania w 24 godzinach.

Sekretarz Jasiński odczytuje interpelację p. Tettmayera do komisarza rządowego w sprawie wynagrodzenia za zlikwidowane szkody, jakie podczas przechodu wojsk ces. rosyjskich w r. 1849 na gruntach uowotargskich zrządzone zostały.

Z porządku dziennego następuje:

1. Sprawozdania komisji budżetowej o preliminarzu funduszu szkolnego na rok 1874.

Sprawozdawca Zyblikiewicz odczytuje sprawozdanie i następujące wnioski komisji budżetowej:

I. Wysoki Sejm zatwierdzi następujące rubryki dochodów preliminarza Rady szkolnej:

1. Odsetki od kapitałów	14322 złr.
2. Dochody z dóbr, realności i innych praw	68 „
3. Dodatki	3256 „
4. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2368 „
5. Zapisy i darowizny	6076 „
6. Rozmaite dochody	10 „
7. Dodatek ze skarbu Państwa	54943 „

Razem . 81043 złr.

II. Wysoki Sejm uchwali wszystkie rubryki wydatków według preliminarza Rady szkolnej jak następuje:

1. Płace nauczycieli	7928 zlr.
2. Dodatek do płac nauczycieli	675 „
3. Dodatek na pomieszkanie dla nauczycieli	578 „
4. Płace sług	638 „
5. Dodatek na pomieszkanie dla sług	120 „
6. Substytucye	900 „
7. Adjuta	6500 „
8. Uposażenia korporacyj utrzymujących szkoły	3112 „
9. Fundacye i stypendya	63 „
10. Dodatki (subwencye)	71912 „
11. Czynyse najmu	5032 „
12. Potrzeby szkolne i urzędowe	268 „
13. Remuneracye i zapomogi	16331 „
14. Utrzymanie budynków	680 „
15. Potrzeby dla teor. i prakt. nauki	— „
16. Podatki i daniny	355 „
17. Koszta zarządu	2223 „
18. Koszta podróży i dyet	320 „
19. Za udzielanie nauki gimnastyki	700 „
20. Pensye dla urzędników i nauczycieli	14788 „
21. Pensye dla wdów po nauczycielach	3187 „
22. Pensye i zaopatrzenia sierót	179 „
23. Dary z łaski	2957 „
24. Kwinkwenia dla nauczycieli w nowym etacie (art. 12 i 35 a)	13000 „
25. Potrzeby szkół ogolnej natury (art. 37)	10000 „
26. Konferencya krajowa (art. 37)	4000 „
27. Dodatki do funduszków szkolnych okręgowych (art. 38)	114200 „
28. Rozmaite wydatki	100 „
Razem	280746 zlr.

III. Wysoki Sejm uchwali:

Używanie oszczędności jednych rubryk na wydatki innych rubryk dopuszcza się jedynie pomiędzy rubrykami wydatków I. do XXIV., zaś oszczędności innych rubryk pozostać winny jako nadwyżki dochodów do rozporządzenia na rok przyszły.

IV. Względem niedoboru raczy Wysoki Sejm uchwalić:

Niedobór funduszu szkolnego w wysokości 199.703 zlr. ma być zamieszczony w budżecie krajowym.

V. Wysoki Sejm uchwali:

Sejm wzywa Wydział krajowy, aby się zajął korzystną fruktyfikacją funduszków normalnych, tudzież windykacją takich, któreby do funduszu szkolnego należyć mogły.

W dyskusyi ogólnej nikt głosu nie zabiera.

W szczegółowej rozprawie przyjmuje Izba wnioski komisji budżetowej I, II, III, IV i V bez dyskusyi.

Z porządku dziennego następuje:

Drugie czytanie sprawozdania o reformie ustawy gminnej o obszarach dworskich i reprezentacyi powiatowej.

Sprawozdawca poseł Baum czyta sprawozdanie komisji gminnej i wniosek projektu do następującej ustawy:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim, zmieniająca postanowienia §. 50 u. gm. z dnia 12. sierpnia 1866 i §. 29 u. o repr. pow. z dnia 12. sierpnia 1866.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim księstwem Krakowskim rozporządzam:

Art. I.

§. 50 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 L. 19 Dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym, i ma brzmieć, jak następuje:

§. 50.

Zwierzchność gminna jest w sprawach gminy organem zarządzającym i wykonawczym.

Zwierzchność gminna obowiązana jest, przeprowadzać dochodzenia przez Wydział powiatowy zarządzane, jakoteż wykonywać rozporządzenia i polecenia przezeń wydane, bądź w jego, bądź we własnym zakresie gminy.

Art. II.

§. 29. ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 L. 21. Dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć jak następuje:

§. 29.

W ogólności.

Wydział powiatowy jest w sprawach powiatu organem zarządzającym i wykonawczym.

W sprawach wchodzących w zakres działania Wydziału krajowego, Wydział powiatowy wykonywa polecenia i rozporządzenia Wydziału krajowego, i przeprowadza dochodzenia przez Wydział krajowy zarządzane.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej dyskusyi wnosi poseł Siwiec przejście nad tym projektem ustawy do porządku dziennego, wniosek ten jest dostatecznie poparty, po przemówieniu posłów Lisiewicza przeciw, Erazma Wolańskiego i Krzeczunowicza za projektem do ustawy, Izba uchwała zamknięcie dyskusyi.

Po przerwie 10 minut uchwała Izba wysłuchać wszystkich przed zamknięciem dyskusyi zapisanych mowców, a odrzuca wniosek posła Zaklińskiego, ażeby rozprawa ogólna razem nad wszystkimi projektami do ustaw przez komisję gminną przedłożonemi została otwartą.

Po przemówieniu posłów Zaklińskiego i Antoniewicza przeciw, a Chrzanowskiego, Skwarczyńskiego, Golejowskiego i sprawozdawcy za projektem ustawy, wreszcie p. Antoniewicza w osobistej kwestyi odrzuca Izba wniosek posła Siwca przejścia nad projektem do ustawy do porządku dziennego i przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje art. I powyższego projektu, który Izba po przemówieniu komisarza rządowego i posła Dunajewskiego przyjmuje, następnie przyjmuje Izba bez dyskusyi art. II, III i tytuł ustawy, a po uchwaleniu trzeciego czytaniu bez czytania przyjmuje Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem, zmieniająca postanowienia §§. 50 i 51 ustawy o repr. pow. z 12. sierpnia 1866.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

§§. 50 i 51 ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 L. 21, Dz. u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają brzmieć jak następuje:

§. 50.

Prawa władz rządowych.

Rządowi służy prawo nadzoru nad reprezentacją powiatową w tym kierunku, ażeby ta reprezentacja nie przekraczała swego zakresu działania, i nie działała przeciw istniejącym ustawom.

To prawo nadzoru wykonywa polityczna Władza krajowa przez polityczną Władzę powiatową, znajdującą się w siedzibie reprezentacji powiatowej. Polityczna Władza powiatowa może w tym celu żądać udzielenia sobie uchwał i potrzebnych wyjaśnień.

Przełożony tej Władzy lub jego delegowany ma być obecnym na posiedzeniach Rady powiatowej i Wydziału powiatowego, i może każdego czasu zabierać głos, wszelako nie przerywając mówiącemu.

§. 51.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga rekursa przeciw takim uchwałom reprezentacji powiatowej, przez które istniejące ustawy są naruszone, lub błędnie zastosowane.

Rekurs ma być wniesiony w nieprzekraczalnym terminie dni czternastu od dnia ogłoszenia lub doręczenia uchwały.

Jeżeli reprezentacja powiatowa powzięła uchwałę, która przekracza jej zakres działania, lub sprzeciwia się ustawom, polityczna Władza powiatowa ma prawo i obowiązek wstrzymać jej wykonanie w przeciągu dni czternastu od powzięcia uchwały; jednakowoż obowiązana jest, przed upływem tego terminu przedłożyć pytanie, czy uchwała może być wykonaną, politycznej Władzy krajowej, która przed rozstrzygnięciem, ma się porozumieć z Wydziałem krajowym.

Przeciw orzeczeniu politycznej Władzy krajowej służy rekurs do właściwego ministerstwa,

Polityczna Władza powiatowa nie może odmówić Wydziałowi powiatowemu urzędowej pomocy do wykonania uchwał Reprezentacji powiatowej, jeżeli:

- a) nienastąpiło zawieszenie tychże w wyż wskazanym terminie czternastodniowym, lub zawieszenie to uchylonem zostało przez wyższą Władzę rządową, i
- b) jeżeli uchwała stała się prawomocną wskutek niezłożenia rekursu, lub odrzucenia takowego przez właściwą władzę (Wydział krajowy §. 49 lub władzę rządową.)

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie zabiera.

W rozprawie szczegółowej stawia poseł Fruchtmann do §. 50 art. I następujący dodatek : „Nieobecność reprezentanta rządu na posiedzeniu, nie narusza jednak prawości zebrania Rady lub Wydziału powiatowego jeżeli przełożony władzy politycznej powiatowej lub jego zastępca o odbyć się mającym posiedzeniu był zawiadomiony“.

Po przerwie posiedzenia oświadcza sprawozdawca imieniem komisji gminnej, że poprawkę p. Fruchtmanna jako dodatek na końcu §. 50 w art. I umieścić się mający w następującym brzmieniu przyjmuje: „Wszakże jego nieobecność nie narusza prawności posiedzenia i uchwał na niem powziętych, jeżeli o mającym się odbyć posiedzeniu został zawiadomiony.“

Poseł Fruchtmann zgadza się z poprawką komisji.

Izba uchwała ustęp pierwszy i §. 50 artykułu I z poprawką Fruchtmanna w brzmieniu przez komisję przyjętem.

Przy §. 51 art. I zabiera głos komisarz rządowy przeciw jego postanowieniom; po przemówieniu posłów Dunajewskiego, Grocholskiego, Skwarczyńskiego i sprawozdawcy uchwała Izba §. 51 art. Iszy.

Następnie uchwała Izba art. II i tytuł ustawy, a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania przyjmuje Izba całą ustawę w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

*z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem
zmieniająca postanowienie §. 44 ust. o repr. pow. z dnia 12. sierpnia 1866.*

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam:

§. 44 ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866
L. 21 D. u. k. w dotychczasowem brzmieniu zostaje uchylonym, i ma brzmieć
jak następuje:

§. 44.

Zawieszanie uchwał. Jeżeli przewodniczący sądzi, że uchwała Rady powiatowej lub Wydziału powiatowego przekracza ich zakres działania, lub, że sprzeciwia się ustawom, obowiązany jest, zawiesić uchwałę i o rozstrzygnięcie, czy uchwała może być wykonaną lub nie, udać się przez polityczną Władzę powiatową do politycznej Władzy krajowej, która przed rozstrzygnięciem ma porozumieć się z Wydziałem krajowym.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej dyskusyi nikt głosu nie zabiera, poczem uchwała Izba przyjęcie ustawy en bloc przyjmuje ustawę en bloc w drugim, a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania i w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

*z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem
zmieniająca postanowienia §§. 102 i 108 u. gm. z 12. sierpnia 1866.*

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

§§. 102 i 108 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 l. 19 Dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostają uchylone i mają brzmieć jak następuje:

§. 102.

Władza dyscyplinarna nad zwierzchnością gminną. W sprawach własnego zakresu działania może Wydział powiatowy członkom Zwierzchności gminnej dawać napomnienia i nakładać na nich kary pieniężne do wysokości 20 złr. w. a. Kary te wpływają do kasy Rady powiatowej.

W razie cięższego przekroczenia lub ciągłego zauiedbywania obowiązków, może członek zwierzchności gminnej na wniosek Wydziału powiatowego być zawieszony w urzędowaniu przez polityczną władzę powiatową.

W razie niezgodności tych władz orzeka polityczna Władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego.

Po przeprowadzonym dochodzeniu może polityczna Władza krajowa za zgodą Wydziału krajowego złożyć z urzędu członka zwierzchności gminnej, a nawet na przeciąg czasu nieprzekraczający lat trzech uznać go za niezdolnego do piastowania tej posady.

Członek Zwierzchności gminnej za winnego uznany ponosi koszt dochodzenia.

Władza dyscyplinarna służąca Wydziałowi powiatowemu trwa jeszcze przez lat trzy po zgaśnięciu mandatu członka Zwierzchności gminnej, w tym celu aby go znieść do zdania urzędu i złożenia rachunków z czasu urzędowania swego.

§. 108.

Polityczna władza powiatowa ma prawo nałożyć karę na Naczelnika gminy, przekraczającego swoje obowiązki w sprawach poruczonego zakresu działania, aż do 20 złr. Kara ta wpływa do kasy Rady powiatowej.

Jeżeli uchybienie obowiązkowi jest tego rodzaju, że sprawowanie czynności poruczonego zakresu działania nie może być dłużej zostawione Naczelnikowi gminy bez narażenia dobra publicznego, i jeżeli Rada gminna na wezwanie temu nie zaradzi, może natenczas polityczna Władza powiatowa na czas trwania tego stanu, ustanowić na koszt gminy inny organ do sprawowania rzeczonych czynności. Tak w tym razie, jak i w razach wskazanych w §. 107 należy potępywać z wszelką możliwą oszczędnością tak, aby gmina więcej nad konieczną potrzebę obciążoną nie była.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej dyskusji nikt głosu nie zabiera. Izba uchwała przyjęcie tej ustawy en bloc, przyjmuje ją en bloc w drugim, a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania w trzecim czytaniu.

Książe Marszałek przerywa posiedzenie o godzinie 2 $\frac{1}{2}$, i zapowiada dalszy ciąg o godzinie 6tej wieczór.

O godzinie 6 $\frac{1}{2}$, wieczór otwiera książe Marszałek dalszy ciąg posiedzenia.

Sprawozdawca Baum czyta:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem,
zmieniająca postanowienia §. 80 u. gm. z 12. sierpnia 1866 i §. 23 u. o repr. pow. z 12. sierpnia 1866.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem postanawiam:

Art. I.

§. 80 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 L. 19 Dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć, jak następuje:

§. 80.

Do nałożenia dodatków przynoszących 20% podatków bezpośrednich lub dodatku konsumcyjnego potrzebne jest przyzwolenie Rady powiatowej.

Przyzwolenie to potrzebnem jest nawet do nałożenia dodatków przynoszących 5% podatków bezpośrednich, jeżeli tego wymaga jeden z członków należących do rady gminnej podług §. 16 (Radny bez wyboru.) Żądanie to musi jednak być wniesione do Rady gminnej na tem posiedzeniu, na którym dodatek uchwalony został, lub też do naczelnika gminy, najpóźniej w 8 dni po tem posiedzeniu.

Dodatki przynoszące 50% podatków bezpośrednich lub podatku konsumcyjnego mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za Cesarskiem zezwoleniem.

Art. II.

§. 23. ustawy o reprezentacyi powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 L. 21 Dz. u. kraj. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć jak następuje:

§. 23.

Dodatki do podatków.

Na wydatki nie pokryte dochodami majątku zakładowego, może Rada powiatowa nakładać i pobierać dodatki do podatków bezpośrednich aż do wysokości 20% tychże podatków.

Dodatki nad 20% do podatków bezpośrednich mogą być nałożone za uchwałą Rady powiatowej z przyzwoleniem Wydziału krajowego.

Dodatki do podatków przynoszące 40%, równie jak i inne opłaty i repartyce mogą być nakładane tylko na mocy uchwały Sejmu i za Cesarskiem zezwoleniem.

Powiatowe dodatki do podatków mają być pobierane przez te same organa i ściągane za pomocą tych samych środków, co podatki.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej dyskusyi nikt głosu nie zabiera.

W rozprawie szczegółowej przyjmuje Izba art. I, II, III i tytuł bez dyskusyi w drugim a uchwalwszy trzecie czytanie bez czytania i w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem,
zmieniająca postanowienia §. 99 u. gm. z dnia 12. sierpnia 1866.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam:

A W A T S Art. I.

§. 99 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 r. do l. 19. Dz. u. kr. W dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym, i ma brzmieć, jak następuje:

§. 99.

Zatwierdzenie przez Radę powiatową.

Do spraw, w których uchwały Rady gminnej muszą być przedkła-dane Radzie powiatowej do zatwierdzenia, należą prócz spraw wymienionych w §§. 2, 4, 80, 85 i 95, także następujące:

- a) pozbywanie, zamiana, przeistaczanie, zastawianie, lub stałe obciążanie rzeczy, należącej do zakładowego majątku, lub dobra gminy, albo jej zakładów;
- b) zaciąganie pożyczki lub przyjmowanie zobowiązania, jeżeli kwota pożyczki lub wartości ciężaru, wynikającego z obowiązania, łącznie z długami już istniejącymi przewyższa roczne dochody gminy, a względnie zakładów gminnych;
- c) nabytki i przedsiębiorstwa nie należące do zwykłego zarządu, jeżeli dla pokrycia wynikającego stąd wydatku, potrzeba zaciągnąć pożyczkę lub obciążyć gminę rozkładami;
- d) wydzierżawienie lub wynajmowanie na dłuższy czas niż lat sześć, lub w inny sposób, niż przez publiczną licytację najwięcej ofiarującemu;
- e) opuszczanie czynszu najmu lub dzierżawy lub w całości.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu ministrowi spraw we-wnętrznych.

W ogólnej dyskusyi nikt głosu nie zabiera. poczem Izba uchwała art. I, II i tytuł w dru-giem a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania i w trzecim czytaniu całą ustawę.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem zmieniająca postanowienia §. 70 u. gm. z dnia 12. sierpnia 1866 i §. 22 ustawy o reprezentacyi powia-towej z dnia 12. sierpnia 1866.

Zgodnie uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

§. 70 ustawy gminnej z dnia 12. sierpnia 1866 r. l. 19 Dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym, i ma brzmieć jak następuje:

§. 70.

Budżet i rachunki roczne.

Naczelnik gminy winien corocznie ułożyć budżet gminy i zakładów gminnych, na następny rok administracyjny.

Rada ma ten budżet uchwalić najpóźniej na miesiąc przed rozpo-częciem roku.

Rachunki z przychodów i wydatków gminy i zakładów gminnych, winien Naczelnik najpóźniej w dwa miesiące po upływie roku administracyj-nego przedłożyć Radzie do rozpoznania i załatwienia.

Tak budżet jako i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione zostaną, winne być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia członkom gminy, tych zaś spostrzeżenia będą przy rozpoznaniu wzięte pod rozwagę.

Gdyby Rada gminna nie wstawiła w swój budżet należności, które gmina uiścić jest obowiązana, bądź na mocy ustawy bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego wedle ustaw moc egzekucyjną, ma Rada powiatowa prawo i obowiązek wstawić te należności w budżet gminy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

Art. II.

§. 22 ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 r. l. 21 D. u. k. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym, i ma brzmieć, jak następuje:

§. 22.

Rada powiatowa obraduje i uchwała we wszystkich sprawach ekonomicznych powiatu, nienależących do zwykłego zarządu majątkiem.

Do niej należy rozpoznawanie i ustanowienie rocznego budżetu, jako też rozpoznawanie i załatwianie rocznych rachunków, odnośnie do dochodów i wydatków powiatu i zakładów powiatowych.

Gdyby rada powiatowa nie wstawiła w swój budżet należności, które powiat uiścić jest obowiązany bądź na mocy ustawy, bądź na mocy wyroku lub dokumentu mającego wedle ustaw moc egzekucyjną; ma Wydział krajowy prawo i obowiązek, wstawić te należności w budżet powiatowy i nałożyć na ich pokrycie dodatki do podatków.

Rok administracyjny powiatu zaczyna się i kończy równocześnie z rokiem administracyjnym Państwa.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W ogólnej dyskusji nikt głosu nie zabiera poczem Izba uchwała przyjęcie en bloc a następnie przyjmuje art. I, II, III i tytuł en bloc w drugim, a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania i w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta:

U S T A W A

z dnia . . . . . dla królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim księstwem Krakowskiem zmieniająca postanowienia §. 51 u. gm. z dnia 12. sierpnia 1866.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim księstwem Krakowskiem rozporządzam:

Art. I.

§. 51. Ustawy gminnej, z dnia 12. sierpnia 1866 l. 19 dz. u. kr. w dotychczasowym brzmieniu zostaje uchylonym i ma brzmieć jak następuje:
§. 51.

Władza naczelników gminy w ogólności.

Naczelnik gminy kieruje czynnościami zwierzchności gminnej i nadzoruje takowe.

Assessorowie lub przysiężni winni są naczelnikowi pomoc w urzędowaniu, i mają według jego zarządzenia i pod jego odpowiedzialnością wykonywać czynności, które im poruczy. Jeżeli dla jakiegokolwiek przeszkody naczelnik nie urzęduje, wszystkie jego prawa i obowiązki przechodzą na jego zastępcę.

W razie, jeżeliby ani naczelnik gminy, ani jego zastępca urzędować nie mogli zastępuje ich na czas przeszkody najstarszy wiekiem assesor lub przysiężny.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba uchwała głosowanie en bloc, a następnie przyjmuje całą ustawę w drugim a po uchwaleniu trzeciego czytania bez czytania i w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje drugie czytanie sprawozdania o zniesieniu zakazu przyjmowania żydów do lwowskiego szpitala powszechnego.

Sprawozdawca poseł Hoszard czyta sprawozdanie komisji administracyjnej z wnioskami.

I. Wysoka Izba przechodzi do porządku dziennego nad art. I przedłożenia Wydziału krajowego następnie opiewającego:

Art. I.

Do lwowskiego szpitalu powszechnego będą przyjmowani chorzy izraelici na równi z chorymi innych wyznań.

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić następującą ustawę:

U S T A W A

z dnia . . . . . obowiązująca w Królestwie Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

Najwyższym dekretem z dnia 19. sierpnia 1816 r. i z dnia 19. lutego 1817 r. ustanowione i szpitalowi powszechnemu lwowskiemu nadane, a dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 2. listopada 1837 r. żydowskiemu przyznane legata prawne od spadku po zmarłych izraelitach we Lwowie zamieszkałych, będą od dnia wejścia w wykonanie tej ustawy, wpływać do kasy lwowskiego szpitala powszechnego.

Art. II.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

W rozprawie ogólnej wnosi p. Haller: Wysoka Izba raczy przyjąć do projektu ustawy powyżej przytoczony art. I według wniosku Wydziału krajowego.

Następnie przemawiają posłowie Krzeczunowicz, Madejski i Zyblikiewicz za wnioskiem posła Hallera, a sprawozdawcy za wnioskami komisji.

Poczem Izba w rozprawie specjalnej przyjmuje bez dyskusji art. I projektu ustawy według poprawki p. Hallera w następującem brzmieniu:

Art. I.

Do lwowskiego szpitalu powszechnego będą przyjmowani chorzy izraelici na równi z chorymi innych wyznań.

Sprawozdawca czyta art. I wniosku komisji który jako art. II przyjść ma.

P. Weigel wnosi następującą poprawkę — art. II ma brzmieć:

Art. II.

Legata obowiązkowe od spadków, po zamieszkałych we Lwowie izraelitach, przeznaczone najwyższymi reskryptami z dnia 19. sierpnia 1816 i 19. lutego 1817 r. na rzecz powszechnego szpitala we Lwowie, a przekazane dekretem kancelaryi nadwornej z dnia 2. listopada 1837 r. lwowskiemu szpitalowi izraelitów wpływać mają od dnia wejścia w wykonanie niniejszej ustawy do kasy powszechnego szpitala we Lwowie.

Sprawozdawca zgadza się z poprawką Wejgla poczem Izba przyjmuje art. II według poprawki p. Wejgla następnie art. II komisji jako artykuł III i tytuł ustawy w drugim, a uchwalwszy trzecie czytanie bez czytania przyjmuje całą ustawę w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji petycyjnej:

Sprawozdawca p. Serwatowski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji l. 303s. 144p. Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego o przeniesienie 6 profesorów szkoły Dublańskiej na etat urzędników krajowych z policzeniem lat służby i prawem do emerytury z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

a. Sejm zgadza się w zasadzie na przyjęcie nauczycieli szkoły rolniczej w Dublanach na etat funduszu krajowego, i upoważnia Wydział krajowy do rokowania w tym przedmiocie z c. k. Ministerjum rolnictwa i z c. k. Towarzystwem gospodarczem galicyjskiem z poleceniem przedłożenia sprawozdania na najbliższej sessji Sejmowej o rezultacie rokowań.

b. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu aby na podstawie uchwały ad a) dołożył starań celem uzyskania u c. k. Rządu już na rok bieżący subwencji dla szkoły rolniczej w Dublanach.

Izba uchwała obydwą ustępy wniosku bez dyskusji.

Sprawozdawca Golejewski czyta sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji: s. 219 p. 99 Klasztoru panien Benedyktynek ormiańskich we Lwowie o zapomogę na odbudowanie spalonej szkoły, z wnioskiem:

Wysoka Izba raczy uchwalić:

Sejm królestwa Galicyi z wielkiem księstwem Krakowskiem uwzględniając petycję panien Benedyktynek ormiańskich poleca swemu Wydziałowi krajowemu aby udzielił klasztorowi pp. Benedyktynek subwencyę z funduszu krajowego despozycyjnego w kwocie jaką tenże Wydział za koniecznie potrzebną uzna na zapłacenie resztującej sumy 4845 złr. budowniczem Janowi Szulcowi.

Izba powyższy wniosek bez dyskusji uchwała.

Z porządku dziennego następuje wybór jednego członka Wydziału krajowego przez posłów klasy wyborców gmin wiejskich.

Po oddaniu głosu przystąpiono do dalszego załatwienia petycji.

Sprawozdawca komisji prawniczej Rydzowski czyta sprawozdanie o petycji l. 275/s. Towarzystwa prawników lwowskich w przedmiocie poprawniejszego tłómaczenia ustaw powszechnych w dzienniku praw państwa w wydaniu polskiem umieszczanych, z wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm wzywa c. k. Rząd ażeby tenże co do sposobu jakiegoby użyć należało w celu poprawniejszego tłómaczenia dziennika praw Państwa na język polski zniósł się z Akademią umiejętności w Krakowie.

Izba powyższy wniosek bez dyskusji uchwała.

Sprawozdawca komisji edukacyjnej Szujski czyta sprawozdanie o petycji gminy miasta Sanoka o zaprowadzenie gimnazyum; z wnioskiem:

Raczy zatem Wysoki Sejm uchwalić:

Petycję miasta Sanoka odstępuje się Wydziałowi krajowemu, aby stan rzeczy co do potrzeby i rodzaju szkoły średniej w Sanoku zbadał i z W. Rządem co do kosztów utrzymania nauczycieli tej szkoły wszedł w rokowania.

Izba uchwała powyższy wniosek bez dyskusji.

Tenże sprawozdawca czyta sprawozdanie komisji edukacyjnej o petycach Towarzystwa pedag. lwowskiego i nauczycieli okręgu szkolnego Kołomyjskiego o zmianę art. 12 ustawy szkolnej z wnioskiem

Wysoki sejm raczy nad petycjami ll. 120 i 123 przejść do porządku dziennego.

Izba powyższy wniosek bez dyskusji uchwała.

Poseł Golejewski zdaje sprawę z wyniku przedsięwziętego wyboru jednego członka Wydziału przez posłów z gmin wiejskich:

Głosujących 59, absolutna większość 30, Wereszczyński wybrany 32 głosami.

Sprawozdawca komisji administracyjnej Paszkowski czyta sprawozdanie o petycji Łąckiej Antoniny właścicielki dóbr i gmin niegdyś do państwa lipowieckiego należących w sprawie regulacji brzegów rzeki Wisły z wnioskiem komisji.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm petycę p. Antoniny Łąckiej i wójtów gmin należących do dawnego państwa lipowieckiego przesyła Wysokiemu Namięstnictwu, z zaleceniem uwzględnienia wyrażonego w niej życzenia co do regulacji kosztem skarbu rzeki Wisły od ujścia Przemyśły do Krakowa.

Izba powyższy wniosek bez dyskusji uchwała.

Sprawozdawca komisji administracyjnej Szczepański czyta sprawozdanie o memoryale c. k. konserwatora pomników i zabytków narodowych w sprawie zachowania starożytnego archiwum akt ziemskich i grodzkich z wnioskiem:

Wysoki sejm raczy uchwalić:

I.

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski co do przyszłego utrzymania i odpowiedniego zachowania archiwum akt grodzkich i ziemskich w Krakowie i Lwowie.

II.

Wzywa się c. k. Rząd, aby do chwili stanowczego orzeczenia Sejmu w tym przedmiocie zwrócił swą uwagę na należyte ubezpieczenie tych zabytków, umożliwiając dalsze z nich korzystanie.“

Poseł Szujski wniósł poprawkę:

„Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby niezwłocznie przystąpił do objęcia archiwów krajowych.“

Izba poprawkę tę dostatecznie popiera.

Po przemówieniu posła Pietruskiego wnosi Dunajewski, ażeby wniosek p. Szujskiego odesłać do komisji budżetowej, ażeby na najbliższym posiedzeniu sprawozdanie o wstawieniu potrzebnych wydatków w budżet przedłożyła.

Izba wniosek ten popiera.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba odrzuca poprawkę p. Szujskiego a przyjmuje wnioski komisji administracyjnej.

Sekretarz Jasiński odczytuje wniosek p. Weismana do uchwały w sprawie policzenia szkód przez myszy polne zrzadzonych do tych kłesk, z powodu których podatki opuszczone być mają.

Sekretarz Jasiński czyta wniosek posła Kocyłowskiego względem policzenia szkód wyrządzonych przez mróz, rdzę itp. w ziemiopłodach do kłesk elementarnych.

Książe Marszałek zapowiada przyszłe posiedzenie na 14. bm. o godz. 11 rano ogłasza porządek dzienny i zamyka posiedzenie o godz. 9tej wieczór.

Porządek dzienny

21 posiedzenia, 4tej sesji IIIgo peryodu sejmowego, które się odbędzie 14. stycznia 1874 o godzinie 11tej przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego, dotyczącego sprzedaży realności u św. Maryi Magdaleny we Lwowie pod l. 20³/₄. Sprawoz. p. Wereszczyński.

2. Pierwsze czytanie wniosku ks. Króla z podwyższeniem kongruy dla plebanów i wikaryuszów.

3. Pierwsze czytanie wniosku pp. Mayera, Chrzanowskiego i Szujskiego w sprawie utworzenia szkoły budowniczo inżynierskiej i górniczej w Krakowie.

4. Pierwsze czytanie wniosku p. Bauma o wcielenie obszarów dworskich powstałych po wiejsiu w życie ustawy z 1. listopada 1868 i opłacających podatku nieprzynoszącego 100 złr. do związku właściwej gminy.

5. Drugie czytanie wniosku ks. Króla w sprawie pokrywania kosztów szpitalnych ubogich chorych w szpitalach publicznych.

Sprawozdawca wniosku większości komisji p. Kraiński.

Sprawozdawca wniosku mniejszości poseł Hoszard.

6. Drugie czytanie sprawozdania o budżecie funduszy krajowych na rok 1874.

7. Drugie czytanie sprawozdania o budowie domu obłąkanych w Kulparkowie, sprawoz. p. Wodzicki Ludwik.

8. Drugie czytanie sprawozdania o projekcie budowy pralni i łazienek przy lwowskim szpitalu powszechnym; sprawozdawca p. Kamiński.

9. Drugie czytanie sprawozdania o projekcie pokrycia gmachu lwowskiego szpitala powszechnego nowym dachem i podniesienia drugiego piętra; Sprawozdawca p. Kamiński.

10. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o wniosku p. Sawczyńskiego względem utworzenia drugiej szkoły realnej we Lwowie; sprawozdawca p. Czerkawski.

11. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie udzielenia prawa do poboru myt i kopytkowego; sprawozdawca p. Gross.

12. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie udzielenia prawa do poboru wyższych dodatków gminnych; sprawozdawca p. Skwarczyński.

13. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Dra Trompeteura z powodu usunięcia petenta od zajęć przy szpitalu drohobyckim; sprawozdawca p. Haller.

14. Drugie czytanie sprawozdania o zmianie ustawy drogowej:

Sprawozdawca wniosku większości komisji p. Jawoski.

Sprawozdawca wniosku mniejszości komisji p. Chrapek.

15. Sprawozdania komisji o petycjach.

Marszałek krajowy:

Leon książę Sapieha.

Sekretarze:

**Antoniewicz Józef,
Jasiński.**

Dalszy ciąg petycji

po dzień 11. stycznia 1874 do Sejmu krajowego wniesionych.

182. Milan Ludwik były portyer na oddziale obłąkanych w szpitalu lwoskim przez posła ks. Pawlikowa o zarządzeniu śledztwa w celu zbadania powodu wydalenia go ze służby.
  183. Nowy-Targ Rada gminna przez posła Tetmajera o utworzenie Trybunału I instancyi w mieście Nowym-Targu.
  184. Kisielewski Aleksander wydawca pisma „Opiekun dzieci naszych“ przez posła Zyblikiewicza o subwencyę na dalsze wydawnictwo tego pisma.
  185. Towarzystwo lekarzy galicyjskich przez posła Czerkawskiego o utworzenie wydziału lekarskiego na Wszechnicy lwowskiej.
  186. Trinczer Mojżesz liwerant żywności dla szpitala stanisławowskiego przez posła Kamińskiego o przyznanie wynagrodzenia strat z powodu drożyzny i epidemii.
  187. Brzesko Wydział powiatowy przez posła ks. Króla o przemusową asekuracyę budynków plebańskich i kościelnych.
  188. Krakowskie Towarzystwo muzyczne „Muza“ przez posła Weigla o subwencyę celem zaprowadzenia szkoły organistów.
  189. Subotów gmina przez posła Zaklińskiego w sprawie gruntów zabranych z powodu regulacyi brzegów rzeki Dniestru.
  190. Rada miasta Krakowa przez posła Majera o reorganizacyę instytutu technicznego w Krakowie.
  191. Tyniec gmina przez posła br. Bauma w przedmiocie odpisania zapomogi w r. 1846 udzielonej.
  192. Kostrze gmina przez posła Br. Bauma w przedmiocie odpisania zapomogi w r. 1846 udzielonej.
-

3. Pierwsze czytanie wniosku pp. Mayera, Chrzanowskiego i Szujskiego w sprawie utworzenia szkoły budowniczo inżynierskiej i górniczej w Krakowie.

4. Pierwsze czytanie wniosku p. Bauma o wcielenie obszarów dworskich powstałych po wiejsiu w życie ustawy z 1. listopada 1868 i opłacających podatku nieprzynoszącego 100 złr. do związku właściwej gminy.

5. Drugie czytanie wniosku ks. Króla w sprawie pokrywania kosztów szpitalnych ubogich chorych w szpitalach publicznych.

Sprawozdawca wniosku większości komisji p. Kraiński.

Sprawozdawca wniosku mniejszości poseł Hoszard.

6. Drugie czytanie sprawozdania o budżecie funduszy krajowych na rok 1874.

7. Drugie czytanie sprawozdania o budowie domu obłąkanych w Kulparkowie, sprawoz. p. Wodzicki Ludwik.

8. Drugie czytanie sprawozdania o projekcie budowy pralni i łazienek przy lwowskim szpitalu powszechnym; sprawozdawca p. Kamiński.

9. Drugie czytanie sprawozdania o projekcie pokrycia gmachu lwowskiego szpitala powszechnego nowym dachem i podniesienia drugiego piętra; Sprawozdawca p. Kamiński.

10. Sprawozdanie komisji edukacyjnej o wniosku p. Sawczyńskiego względem utworzenia drugiej szkoły realnej we Lwowie; sprawozdawca p. Czerkawski.

11. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie udzielenia prawa do poboru myt i kopytkowego; sprawozdawca p. Gross.

12. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie udzielenia prawa do poboru wyższych dodatków gminnych; sprawozdawca p. Skwarczyński.

13. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycji Dra Trompeteura z powodu usunięcia petenta od zajęć przy szpitalu drohobyckim; sprawozdawca p. Haller.

14. Drugie czytanie sprawozdania o zmianie ustawy drogowej:

Sprawozdawca wniosku większości komisji p. Jawoski.

Sprawozdawca wniosku mniejszości komisji p. Chrapek.

15. Sprawozdania komisji o petycjach.

Marszałek krajowy:

Leon książę Sapieha.

Sekretarze:

**Antoniewicz Józef,
Jasiński.**

Dalszy ciąg petycji

po dzień 11. stycznia 1874 do Sejmu krajowego wniesionych.

182. Milan Ludwik były portyer na oddziale obłąkanych w szpitalu lwoskim przez posła ks. Pawlikowa o zarządzeniu śledztwa w celu zbadania powodu wydalenia go ze służby.
  183. Nowy-Targ Rada gminna przez posła Tetmajera o utworzenie Trybunału I instancyi w mieście Nowym-Targu.
  184. Kisielewski Aleksander wydawca pisma „Opiekun dzieci naszych“ przez posła Zyblikiewicza o subwencyę na dalsze wydawnictwo tego pisma.
  185. Towarzystwo lekarzy galicyjskich przez posła Czerkawskiego o utworzenie wydziału lekarskiego na Wszechnicy lwowskiej.
  186. Trinczer Mojżesz liwerant żywności dla szpitala stanisławowskiego przez posła Kamińskiego o przyznanie wynagrodzenia strat z powodu drożyzny i epidemii.
  187. Brzesko Wydział powiatowy przez posła ks. Króla o przemusową asekuracyę budynków plebańskich i kościelnych.
  188. Krakowskie Towarzystwo muzyczne „Muza“ przez posła Weigla o subwencyę celem zaprowadzenia szkoły organistów.
  189. Subotów gmina przez posła Zaklińskiego w sprawie gruntów zabranych z powodu regulacyi brzegów rzeki Dniestru.
  190. Rada miasta Krakowa przez posła Majera o reorganizacyę instytutu technicznego w Krakowie.
  191. Tyniec gmina przez posła br. Bauma w przedmiocie odpisania zapomogi w r. 1846 udzielonej.
  192. Kostrze gmina przez posła Br. Bauma w przedmiocie odpisania zapomogi w r. 1846 udzielonej.
-